

[Udenrigsministeren.]

som vi før fik ind fra Udlandet, manglede, og Opgaven var den at sikre, at der ikke af det danske Samfund blev givet saa meget ud til den øvrige Verden, at vor Økonomi brød sammen. Denne Opgave er løst i den forløbne Tid, og jeg tror at kunne tilføje, at det er ogsaa lykkedes i denne Tid gennem forskelligartet Krisehjælp at afværge, at mange Tusind Hjem blev ødelagt baade indenfor dansk Landbrug og indenfor de arbejdsløses Kreds og ligeledes indenfor andre Erhvervsgræne, som efterhaanden droges ind i Krisens overvældende Vanskeligheder. Det Arbejde, der her er gjort, tør jeg sige kan ikke kendetegnes med Ordet „klassepræget Fagforeningspolitik“. Det er rigtigt, at man under Bestræbelserne fra Regerings og Rigsdags Side har tænkt ogsaa paa Lønarbejderne, paa de Lønarbejdere, der udgør over 40 pCt. af den danske Befolkning, og som ikke i Kraft af Formue sidder inde med saadan Modstandskraft overfor Kriser, som mange andre Lag af vort Folk sidder inde med. Men jeg tilføjer, at Tankerne er ogsaa gaaet til, og Arbejdet har ogsaa syslet med de henved 30 pCt. af det danske Folk, der er selvstændige Landbrugere, og tillige ved de 30 pCt. godt og vel, der hører til de mangeartede andre Grupper, som lidt efter lidt har faaet Krisens Følger at mærke i ikke ringe Grad, for nogle Vedkommende i lige saa haard Grad som Landbrugere og arbejdsløse. Se, dette Arbejde har ikke været klassepræget Fagforeningspolitik, og det har da ogsaa været i Stand til at samle i Samvirken de forskellige Partier under noget forskellig Opstilling og derigennem Rigsdagens to Ting til Vedtagelse af den Række af Lovforanstaltninger, som hele denne Virksomhed har maattet kræve. Det er virkelig lykkedes i denne Tid, som den ærede Ordfører for de Konservative med Rette kaldte den vanskeligste økonomiske Tid, man i lange, lange Tider har staaet overfor, at opnaa gennem en rum Periode det ønskelige, ja det nødvendige Samarbejde mellem de forskellige politiske Kræfter i Danmark. Men jeg tror, enhver vil erkende, at dette Samarbejde er i de senere Tider blevet stedse mere vanskeliggjort. Der indtraf i den Henseende i Foraarsmaanederne en afgjort Svingning fra det Øjeblik, da Kronen blev draget ind i Politik, den Inddragning i Politikken, mod hvilken den ærede Ordfører for de Konservative advarede, men hvis Inddragning i det politiske Agitationsarbejde han ikke helt kunde modstaa Fristelsen til selv at

lægge et Grundlag for. Fra det Øjeblik, denne Inddragning af Kronen i dansk Politik fandt Sted, har Samarbejdet været stedse vanskeligere. Det sidste samlede Resultat var jo Kriseforliget i Sommer, men alt efter som man nærmede sig Landstingsvalget, blev det mere og mere aabenbart, at det vilde blive særdeles svært, hvis ikke Landstingsvalget gav ganske overordentlig klart Resultat, da at opretholde et tilfredsstillende Samarbejde mellem de politiske Partier, og jeg nægter ikke, at de Erfaringer, der er gjort fra Landstingsvalgets Dag og til i Dag, har vist ganske afgørende tydeligt, at det fornødne Samarbejde ikke paa tilfredsstillende Maade vil kunne føres i en Rigsdag, der er behersket af Valgstemninger, saaledes som det øjensynligt er Tilfældet i dette Øjeblik. Jeg skal ikke komme ind paa, hvilke Egenskaber hos Partier og Mennesker der fører til denne Stemning i de sidste Maaneder forud for et Valg, men jeg har maaske Lov til at minde om, at jeg mindes en og anden Periode i Krigens Dage, da Forventningen om et nært forestaaende Valg gjorde det Samarbejde, der ellers saa mange Gange lykkedes for os i den Periode, ganske overordentlig svært, og stillede os i den ene særdeles fareprægede Situation mellem de to Ting efter den anden.

I den Henseende er den Situation, i hvilken vi nu gaar til Valg, dybt forskellig fra den Situation, om hvilken den ærede Ordfører for det konservative Folkeparti mindede, vendende sig til mig. Jeg tænker paa Efteraarssituationen i 1926. Den Gang stod vi langt fra det regelmæssige Tidspunkt for et Valg, men det er jo kendt for alle — ingen, tror jeg, behøver at lægge Skjul derpaa —, at Situationen bedømtes den Gang forskelligt af Socialdemokratiet og det radikale Venstre, og denne forskellige Bedømmelse af de to Partier bevirkede, at det Flertal, der fandtes her i Folketinget, blev i hvert Tilfælde af usikker Karakter og forsvandt overfor et bestemt Forslag. Dette var Grundlaget for Valget i 1926. Vi havde den Gang haabet, at det kunde have været afværget, men lige som det er klart, at vi og Socialdemokraterne den Gang bedømte Situationen forskelligt, saaledes er det ogsaa klart for alle, at der er mange Punkter i Vurderingen af Samfundsudviklingen, hvor de to Partiers Syn ikke er det samme. Men jeg føjer til, at dette forhindrer ikke, at vi i en lang Aarrække, saa længe vort Parti har bestaaet, Side om Side med Socialdemokratiet har kunnet gøre et fælles Arbejde til